

De structuur zelf kan ook zichtbaar worden gemaakt bij aanvang van de akte. Dit wordt vooral aanbevolen bij een langere tekst.⁴⁴ Weergave van een inhoudsopgave is weliswaar niet echt gebruikelijk in notariële akten, maar het gaat mijns inziens ook niet in tegen de formele kenmerken ervan en de communicatieve voordelen zijn aanzienlijk.⁴⁵

11. De lay-out van een notariële akte is vaak weinig uitnodigend om te lezen. De wet is daar medeverantwoordelijk voor. Luidens artikel 13 van de wet op het notarisambt worden notariële akten op papier onuitwisbaar, leesbaar, zonder verkortingen, witvakken, gapingen of tussenruimten met de hand geschreven of mechanisch vervaardigd, zoals door middel van machineschrift, druk, lithografie of typografie. Op ieder enkel of dubbel blad van een akte die meer dan één blad beslaat, wordt vermeld welk nummer het heeft. Deze vermelding wordt ook geparafeerd of getekend door alle ondertekenaars van de akte, tenzij hun paragraaf of handtekening reeds op het blad voorkomt.

De akte houdende de zorgvolmacht kan vandaag ook in gedematerialiseerde vorm worden verleden (zie art. 18*quinquies* wet notarisambt).⁴⁶ In ieder geval zal de Koning, bij een besluit vastgesteld na overleg in de ministerraad, de nodige maatregelen voorschrijven om de onveranderlijkheid, de vertrouwelijkheid en de bewaring van notariële akten te waarborgen. De Koning heeft inmiddels bepaald dat het gedematerialiseerde afschrift wordt opgemaakt middels een door de beheerder van de Notariële Aktebank bepaald systeem van verwerking en gegevensuitwisseling dat beantwoordt aan de algemeen aanvaarde en erkende technologieën en die de onveranderlijkheid, de vertrouwelijkheid en de bewaring ervan waarborgen.⁴⁷

Dat onveranderlijkheid een belangrijke garantie is, zal niemand in twijfel trekken. Dat deze garantie onverzoenbaar zou zijn met een gebruikersvriendelijk design van de akte daarentegen wel. Notarissen die niet willen raken aan het zeer plechtige karakter van de notariële akte en het moeilijk hebben om afstand te doen van het juridisch vakjargon dat gericht is tot juristen om het juridisch waterdicht te maken, kunnen er altijd voor opteren om een niet-bindend document naast de notariële akte af te leveren dat op een duidelijke en heldere manier de wederzijdse rechten en plichten toelicht. Dit zou mijns inziens de juridische dienstverlening al sterk verbeteren en de drempel tussen notaris en partijen verlagen. Het bewijst meteen dat de notaris partijen op een effectieve manier heeft ingelicht over deze rechten en plichten (cf. art. 9, § 1, derde lid wet notarisambt) en zich niet beperkt heeft tot enkele stijlclausules waarbij partijen bevestigen dat de notaris zijn verplichtingen heeft nagekomen zonder precies te weten wat deze verplichtingen zijn of de boodschap effectief begrepen te hebben. Het zou de plicht tot voorlezing en toelichting (cf. art. 12, vijfde lid e.v. wet notarisambt) ook drastisch kunnen verlichten. Er mag mijns inziens ook niet uit het oog worden verloren dat een goede voorlichting en toelichting maar een momentopname is, namelijk op het tijdstip van het sluiten van de akte. *Quid* als partijen op een later tijdstip de akte willen consulteren om na te gaan wat hun rechten

44 X., “Twintig tips voor een heldere taal en heldere teksten. Hou je taal Heerlijk Helder”, <https://overheid.vlaanderen.be/communicatie/heerlijk-helder/20-tips-voor-een-heldere-taal-en-heldere-teksten>, 7 [laatst geconsulteerd op 1 september 2020].

45 Vgl. P. SCHOUKENS, K. HENDRICKX en E. TERRY (red.), *Juridisch schrijven in de praktijk*, Leuven, Acco, 2019, 30-31; zie ook K. HENDRICKX, “Taalgebruik in notariële akten”, *T.Not.* 2014, (404) 414, die wijst op het nut van een inleidende alinea die aangeeft wat er achtereenvolgens zal vermeld worden.

46 Zie uitgebreid over gedematerialiseerde notariële akten: B. VERHEYE, “De notariële akte van de toekomst: de gedematerialiseerde akte in breder technologisch perspectief”, *T.Not.* 2020, 265-288.

47 Art. 18 KB 18 maart 2020 houdende de invoering van de Notariële Aktebank, *BS* 24 maart 2020.

en plichten waren? Zeker bij zorgvolmachten is dit van belang, nu de lasthebber misschien pas jaren na het verlijden van de akte zijn opdracht aanvat. Op dat tijdstip moet de lasthebber in staat zijn om in de notariële akte na te gaan wat precies zijn bevoegdheden zijn en hoe hij die moet uitoefenen. Is dat voor de lasthebber niet mogelijk omdat de akte enkel begrijpelijk is voor een jurist, dan wordt er mijns inziens helemaal geen rechtszekerheid gecreëerd.

Het model van PINTENS en DE BIE is op het vlak van de lay-out veel aantrekkelijker dan het model van Fednot (opgesteld door BAEL) door het gebruik van in vet en hoofdletters geplaatste titels en rubrieken. Het model van Fednot (opgesteld door BAEL) werkt volgens de letter van de wet en dus zonder witregels. Voorts wordt er in dit model ook gewerkt met insprongen die de bladspiegel bijzonder onrustig maken. Gelukkig zijn de titels en de rubrieken duidelijker door te werken met vet en onderlijningen. Af en toe wordt in beide modellen gewerkt met randnummers, maar de bedoeling ervan is niet meteen duidelijk voor de lezer.

Ook hier kan Legal Design mijns inziens een zeer belangrijke rol spelen in de richting van een betere juridische dienstverlening door de akte aan te passen met behulp van *information design*.⁴⁸ Een aanzet hiertoe werd reeds met succes gedaan aan de UHasselt.⁴⁹ Een voorwaarde daartoe is wel dat er een versoepeling komt van de formele vereisten opgenomen in de wet op het notarisambt.

§ 3. Heldere formulering

12. Een eerste tip die bij de formulering wordt gegeven, is het gebruik van gewonementaal.⁵⁰ Zoals opgemerkt in het project kruid⁵¹, zijn juristen vaak terughoudend om een eenvoudige taal te gebruiken uit vrees voor een verlies aan nuance of verfijning. Het gebruik van vakjargon in notariële akten blijkt zelfs zo erg te zijn, dat de wetgever de notaris heeft moeten verplichten om de akte voor te lezen en toe te lichten (art. 12, vierde en vijfde lid wet notarisambt). De akte is immers in de eerste plaats gericht aan niet-vakgenoten, met name de partijen van de akte en zij begrijpen de gehanteerde juridische termen meestal niet.⁵²

Het gebruik van een eenvoudige taal betekent niet noodzakelijk dat juridische begrippen altijd moeten worden geschrapt. De juridische begrippen die worden gebruikt, kunnen worden verduidelijkt met een korte uitleg zodat de rechtszoekende weet wat het begrip concreet voor hem betekent. In het algemeen wordt aanbevolen een vakterm alleen te gebruiken als de boodschap zonder de vakterm vaag of omslachtig zou worden. De vakterm wordt dan best ook uitgelegd

48 Zie bv. het interview met Dominique Meert: A. KEEREMAN, “Elke juridische communicatie zou de gebruiker centraal moeten zetten”, *Juristenkrant* 2019, afl. 394, 8.

49 Zie D. VANSIMPSEN, “Wat kan legal design betekenen voor zorgvolmachten?” in W. PINTENS en C. DECLERCK (eds.), *Patrimonium 2020*, Brugge, die Keure, te verschijnen. In deze bijdrage zijn ook enkele voorbeelden die studenten van de UHasselt hebben uitgewerkt, terug te vinden.

50 X, “Twintig tips voor een heldere taal en heldere teksten. Hou je taal Heerlijk Helder”, <https://overheid.vlaanderen.be/communicatie/heerlijk-helder/20-tips-voor-een-heldere-taal-en-heldere-teksten>, 8 [laatst geconsulteerd op 1 september 2020].

51 HOGE RAAD VOOR DE JUSTITIE, *Project kruid. Breng het gerecht op smaak met een toegankelijke taal*, Goedgekeurd door de Algemene Vergadering van de Hoge Raad voor de Justitie op 14 maart 2018, 4.

52 K. HENDRICKX, “Taalgebruik in notariële akten”, *T.Not.* 2014, (404) 425.

als de mensen in de doelgroep er niet mee vertrouwd zijn.⁵³ Ook op dit punt kunnen in het Nederlandse notariaat voorbeelden worden teruggevonden.⁵⁴ Ook verouderd taalgebruik wordt best vermeden.⁵⁵ Er kan wel worden vastgesteld dat hoe recenter de modelakte is, hoe meer al rekening werd gehouden met deze tips.

Een eigen aanzet:

“Buitengerechtelijke bescherming: bescherming die bij overeenkomst wordt georganiseerd voor het geval iemand niet meer in staat is om zelf nog beslissingen te nemen over zijn persoon en/of vermogen en die geen impact heeft op de juridische bekwaamheid van die persoon om zelf nog beslissingen te treffen.

Lastgever: persoon die aan een andere persoon de opdracht geeft om in zijn plaats beslissingen te treffen.

Lasthebber: persoon die in de plaats van iemand beslissingen mag treffen alsof die persoon zelf de beslissing had getroffen.

Wilsonbekwaamheid: toestand waarbij iemand omwille van zijn gezondheid niet meer in staat is om bepaalde of alle beslissingen m.b.t. zijn persoon en/of zijn goederen te treffen.”

Er worden in de heerlijk helder brochure⁵⁶ en het verslagboek begrijpelijke rechtstaal⁵⁷ ook heel wat voorbeelden gegeven van hoe formele en zwaarwichtige woorden kunnen worden vermeden. De zoek- en vervangfunctie van de tekstverwerkers zoals Word kan de akte in zeer korte tijd heel wat toegankelijker maken voor de gebruiker.

Enkele voorbeelden:

Eveneens => ook

“De buitengerechtelijke beschermingsmaatregel, vervat in deze overeenkomst, neemt eveneens ook een einde door het overlijden van de lastgever.”

Indien => als

“De lasthebber kan wel aansprakelijk worden gesteld indien als aan de voormelde vereisten van inwerkingtreding niet is voldaan of de vereiste machtiging of toestemming niet is verkregen.”

53 X, “Twintig tips voor een heldere taal en heldere teksten. Hou je taal Heerlijk Helder”, <https://overheid.vlaanderen.be/communicatie/heerlijk-helder/20-tips-voor-een-heldere-taal-en-heldere-teksten>, 9 [laatst geconsulteerd op 1 september 2020].

54 <https://www.dochetzelfnotaris.nl/woordenboek/>

55 A. DE MOOR, B. KEIRSILCK en R. VAN RANSBEECK, *Begrijpelijke rechtstaal. Hoe communiceert een jurist duidelijk en doelgericht?*, Brugge, die Keure, 2017, 18.

56 X, “Twintig tips voor een heldere taal en heldere teksten. Hou je taal Heerlijk Helder”, <https://overheid.vlaanderen.be/communicatie/heerlijk-helder/20-tips-voor-een-heldere-taal-en-heldere-teksten>, 8-9 [laatst geconsulteerd op 1 september 2020]

57 A. DE MOOR, B. KEIRSILCK en R. VAN RANSBEECK, *Begrijpelijke rechtstaal. Hoe communiceert een jurist duidelijk en doelgericht?*, Brugge, die Keure, 2017, 24.